

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
за результатами соціологічного дослідження
**«ОЦІНЮВАННЯ СВОГО НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬОЮ (ПРОФЕСІЙНОЮ) ПРОГРАМОЮ
(«ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ»)»**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСПОНДЕНТІВ/-ОК

Соціологічне дослідження «Оцінювання свого навчання за освітньою (професійною) програмою («Фізична терапія, ерготерапія»))» було проведено у грудні 2020-го – березні 2021-го року.

Дослідження включало такі етапи:

- розробку інструментарію (грудень 2020),
- польовий етап (збір даних) (лютий 2021),
- аналіз даних (лютий 2021),
- підготовку підсумкового аналітичного ілюстрованого звіту (березень 2021).

У дослідженні застосовувалася методика напівстандартизованого онлайн-опитування (форма складалася з 31 запитання). Опитування відбувалося на анонімній основі. Вибіркова сукупність як така не формувалася: посилання на електронну форму було розіслано через корпоративну пошту усім здобувачам освіти, які навчаються в рамках освітньої програми «Фізична терапія, ерготерапія» (ОКР «Бакалавр»).

У підсумку в дослідженні взяло участь 98 респондентів/-ок. Розподіл за роками навчання: 1-й курс – опитано 49 осіб (що склало 50 % від загальної кількості опитаних), 2-й курс – 16 особи (16,4 %), 3-й курс – 22 (22,4 %), 4-й курс – 11 (11,2 %).

Отримані в ході опитування дані представлені візуально за допомогою 11 діаграм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Перші питання опитування спрямовані на визначення рівня задоволеності студентів/-ок від вибору для навчання університету (ХНМУ), певної освітньої програми («Фізична терапія, ерготерапія») та задоволення від роботи кафедр університету (рис. 1). Задоволених вибором університету,

освітньою програмою та роботою кафедр (повністю або радше задоволених) виявився близький відсоток (54 %, 53,1 % та 52,1 % відповідно).

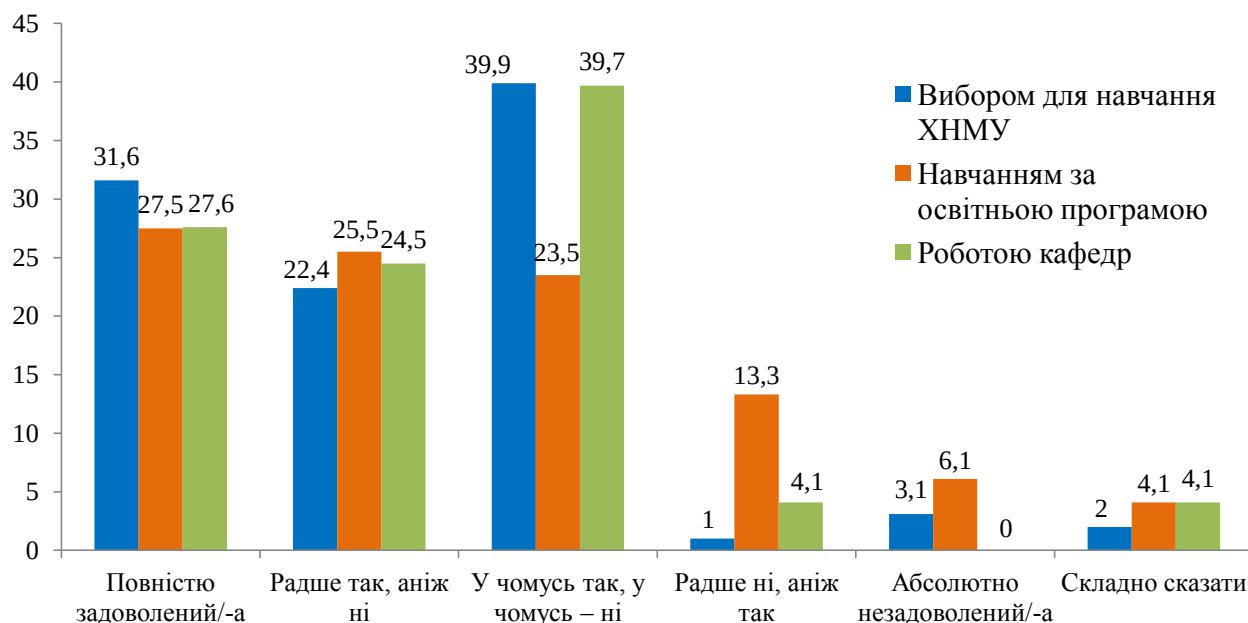


Рис. 1. Задоволеність вибором для навчанням ХНМУ, навчанням за освітньою програмою та роботою кафедр (%)

Для 40,8 % здобувачів очікування від ХНМУ повністю співпали з реальністю або радше співпали. Студентів/-ок, очікування яких абсолютно не співпали чи радше не співпали, виявилось 17,3 %. Респондентів/-ок, що обрали варіант відповіді «У чомусь так, у чомусь – ні» було 38,8 %, не змогли відповісти на питання 3,1 % опитаних.

Більшість студентів/-ок (57,1 %) позитивно оцінюють якість освітнього процесу в університеті (див. рис. 2). Ще 34,8 % респондентів/-ок зайняли серединну позицію. Негативно ставляться до якості освіти в університеті 7,1 %, складно було визначитись із відповіддю 1 % опитаних.

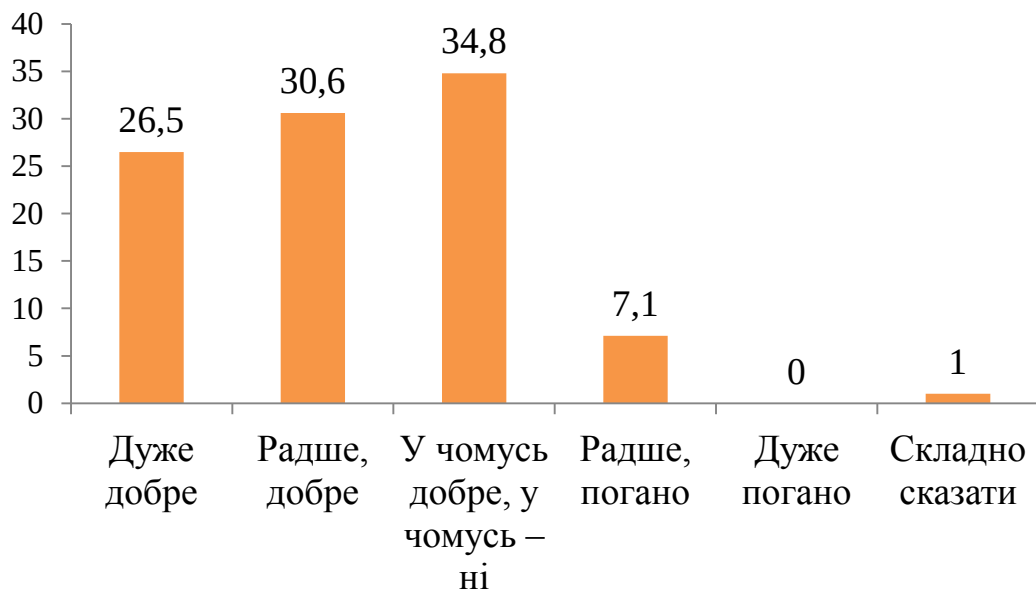


Рис. 2. Сприйняття освітнього процесу (%)

Необхідно зазначити, що 59,2 % опитаних студентів/-ок вважають, що освітнє середовище ХНМУ задовольняє їхні потреби та інтереси, а значна більшість опитаних (74,5 %) погоджується з тим, що освітній процес в університеті враховує світовий науковий досвід на високому та достатньому рівні.

На рис. 3 відображені результати розподілу думок студентів щодо «агентів впливу» на якість освіти. Аналіз показує, що відповідальність за якість освіти студенти цієї освітньої програми покладають насамперед на викладацький склад (66,3 % відповіли, що саме викладацький склад впливає на забезпечення якості освіти повною мірою). Більше половини опитаних (54,1 %) вважають, що саме вони, тобто здобувачі освіти, впливають на її якість. Адміністрація вишу посідає третю позицію (42,9 %).

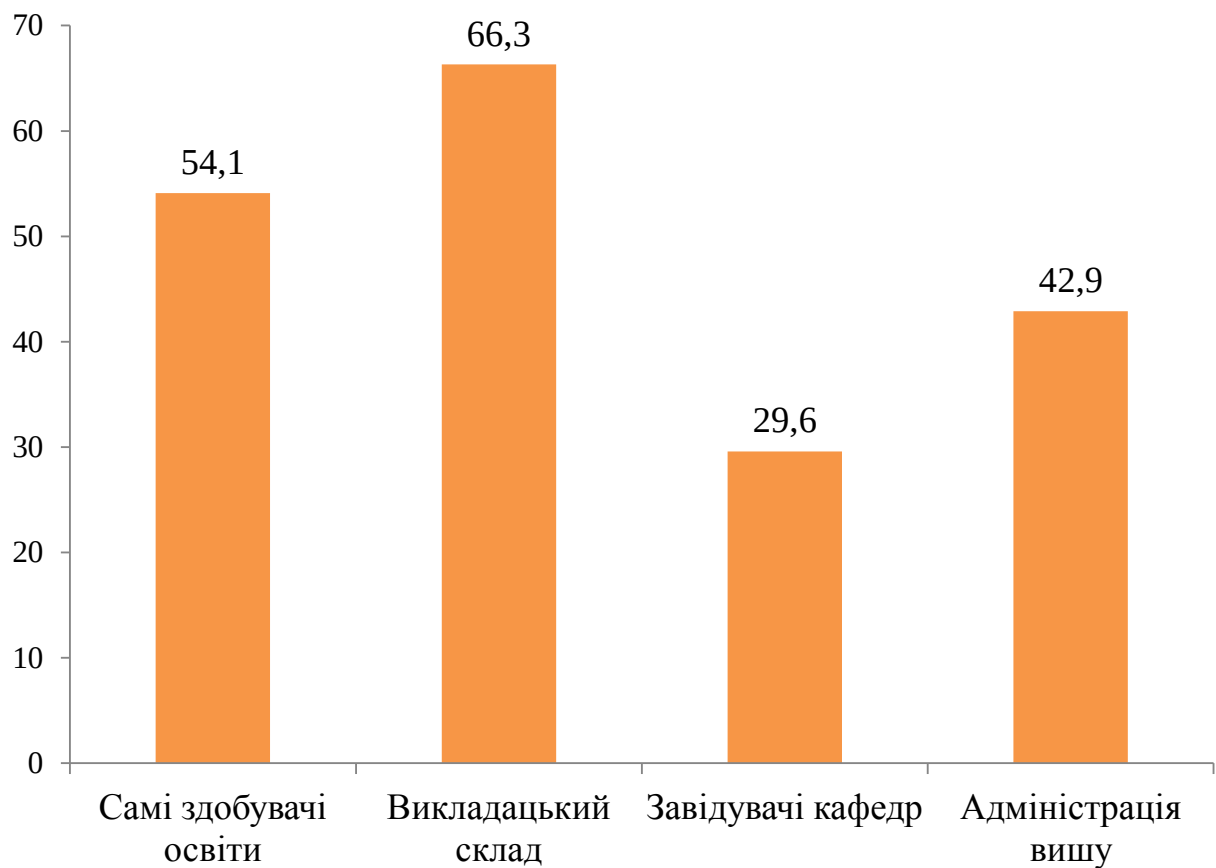


Рис. 3. Вплив «повною мірою» на якість освіти (%)

Тільки 6,1 % респондентів/-ок приймали участь в укладанні чи оновленні освітніх програм зі спеціальності. Разом із цим, 16,3 % від усіх опитаних вважають, що їхні пропозиції були враховані. Таке неспівпадіння між кількістю залучених та кількістю тих, чиї пропозиції були враховані пояснюється тим, що у другому випадку респонденти/-ки мали на увазі неофіційні зауваження чи пропозиції, висловлені викладачам або адміністрації.

Щодо рівня розповсюдження інформації про різні аспекти освітнього процесу, більшість опитаних підтвердили свою поінформованість (див. рис. 4). Рівень поінформованості про методи та форми навчання був найбільшим (це зазначили 72,4 % респонденток/-ів), найменшим – про очікувані результати навчання (56,1 %).

До того ж, більшість опитаних (53,1 %) повністю задоволені або радше задоволені своїм рівнем поінформованості, тоді як лише 15,3 % радше

незадоволені, абсолютно незадоволених не виявилось. Ще близько третини (30,6 %) обрали серединний варіант «У чомусь так, у чомусь – ні», а 1 % не змогли відповісти.

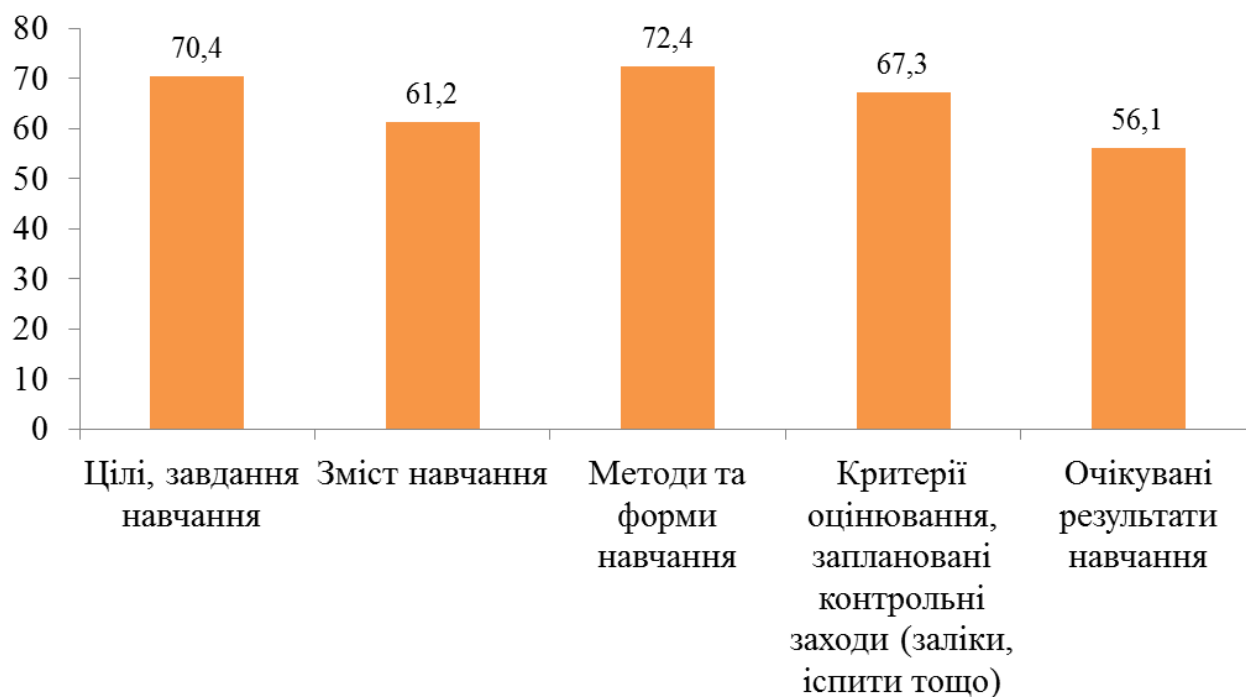


Рис. 4. Поінформованість до початку навчання (%)

Наступний блок запитань стосувався оцінки особливостей проведення занять. Щодо впливу на те, яким чином проходять заняття, 54 % опитаних зазначили, що вони мають на форму проведення занять суттєвий чи обмежений вплив; 27,6 % респондентів/-ок вважають, що такого впливу не мають, а ще 18,4 % не змогли надати однозначну відповідь.

Серед найбільш розповсюджених методів та форм навчання, що використовуються викладачами під час практичних занять (див. рис. 5), були такі: «розповідь, пояснення», «реферати, доповіді, повідомлення» та «тести» (про них згадали відповідно 85,7 %, 76,5 % та 76,5 % респонденток/-ів). З великою вірогідністю можна припустити, що доволі рідко використовується

симуляційне обладнання (12,2 %) та рольові ділові ігри (4,1 %). Інші методи та форми навчання використовуються часто.



Рис. 5. Методи і форми, що викладачі найчастіше використовують на практичних заняттях (%)

Важливо підкреслити, що 71,4 % опитаних вважають застосовані методи і форми ефективними, а 54,1 % задоволені ступенем інноваційності цих форм і методів. Неефективними ці методи вважають 5,1 % респондентів/-ок та 15,3 % не задоволені їхньою інноваційністю. Щоправда, було близько чверті тих, хто утримався від відповіді на ці питання (23,5 % та 30,6 % відповідно).

Студенти загалом позитивно оцінили власні можливості оперативно проконсультуватися з викладачами з будь-яких питань, пов'язаних з навчанням (див. рис. 6). 53 % опитаних вважають, що таку можливість їм надають переважна більшість викладачів, 32,7 % вказують на те, що таку

можливість надають окремі викладачі. При відсутність такої можливості заявили тільки 9,2 % респондентів/-ок.

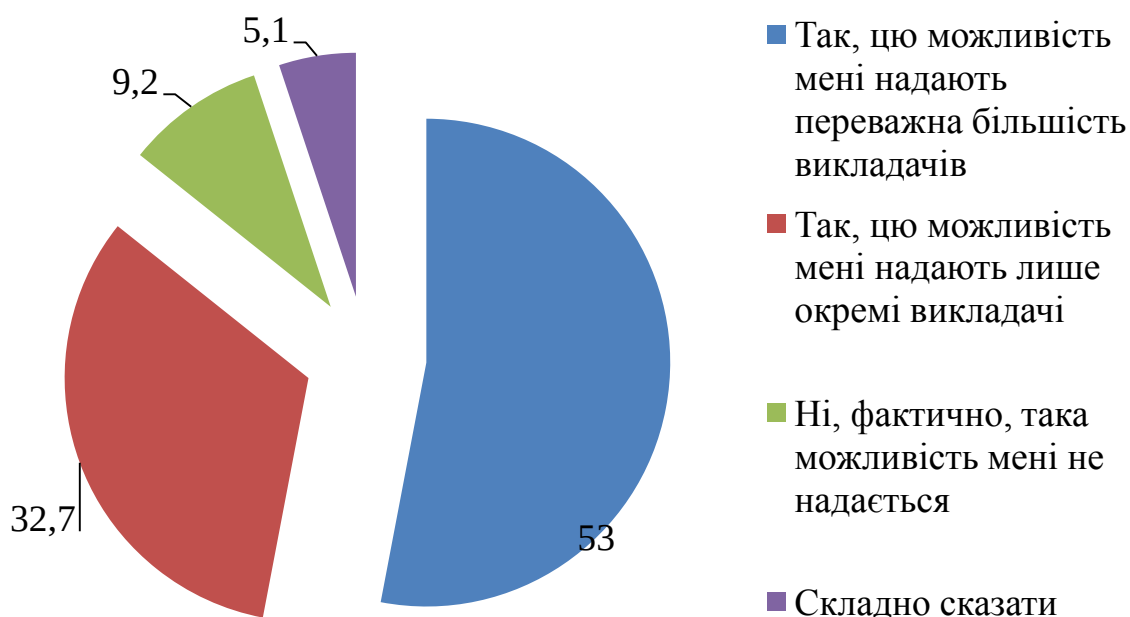


Рис. 6. Наявність можливості оперативно проконсультуватися з викладачами щодо навчання (%)

Оцінюючи ставлення викладачів до студентів, більшість опитаних (63,3 %) вказують на об'єктивність та неупередженість педагогів (протилежну думку підтримує лише 12,2 % опитаних, а 24,5 % респондентів/-ок не мають щодо цього певної думки). Більше половини опитаних (55,1 %) вказали, що мають вільний доступ до інформації щодо критеріїв оцінювання.

Одними із питань було оцінити за п'ятибальною шкалою різні аспекти навчання (див. рис. 7). Результати аналізу показують, що студенти загалом виставляють оцінки вищі за середні (середній бал – 3,4 із 5) із коливанням у 0,7 – від 3,1 (так оцінили «залученість до занять професіоналів-практиків, експертів галузі, роботодавців» та «методичне забезпечення самостійної роботи») до 3,8 «розклад занять»).



Рис. 7. Задоволеність різними аспектами навчання (1 – min, 5 – max)

Два відкритих запитання анкети стосувалися покращення якості освіти: «Що може зробити університет для покращення освітнього середовища та кращого задоволення ваших потреб й інтересів у процесі навчання?» (відповідь дали 67 респонденток/-ів) і «Надайте, будь ласка, свої пропозиції щодо покращення якості освіти та освітнього процесу в ХНМУ.» (60 респонденток/-ів).

Відповіді на обидва запитання майже співпадали, тому аналізувалися разом. Якщо та сама особа давала ідентичні відповіді в обох випадках, ці відповіді рахувалися як одна. У той же час, декілька різних зауважень, що були частинами однієї відповіді, рахувалися окремо.

Близько третини відповідей (32,8 %) не містили жодних пропозицій чи ідей («все влаштовує», «все задовольняє», «все подобається», «ХНМУ - кращий» тощо). Пропозиції та рекомендації стосувалися:

- 1) Організації освітнього процесу (9 % тих, хто відповіли на запитання), а саме:
 - Форми навчання (5 респондентів/-ок): 3 особи висловили побажання повернутись на очне навчання, 2 – покращити рівень викладання на дистанційній формі навчання.
 - Розкладу занять (1 респондент/-ка): було висловлене зауваження щодо довгого переміщення між кафедрами як наслідок невдалого розкладу.
- 2) Оновлення викладацького складу, підвищення їхньої кваліфікації, залучення практиків галузі до викладання (13,4 % респондента/-ки).
- 3) Змісту навчальних курсів (68,7 % тих, хто відповіли на питання)
 - Об'єму матеріалу (6 респондентів/-ок): 2 студента/-ки висловились щодо великого об'єму знань, які треба засвоїти за короткий проміжок часу (*«Щоб була можливість вчитись та жити. Бо інакше багато хто вкоротить собі віку. Вибачте»*), ще 4 студента/-ки хотіли б, навпаки, більше годин для *«важливих для професії дисциплін»*, *«більше годин для біохімії та анатомії»*.
 - Співвідношення лекційних та практичних занять (19 осіб): 17 респондентів/-ок хотіли б більше реабілітаційних практичних занять, більше ситуаційних задач, рольових ігор, додати екскурсії до реабілітаційних центрів, занять із «фантомами», експериментів у галузі біохімії, більше практичних занять із анатомії; 2 особи висловили побажання не мати в один день практичні та лекційні заняття.
 - Якості інформації, її сучасності та відповідності міжнародним протоколам реабілітації, осучаснення освітньої програми (6 респонденток/-ів)
 - Методичної літератури: 15 осіб хотіли б сучасні та безкоштовні методичні матеріали.
- 4) Загальної атмосфери (3 % тих, хто відповіли на питання)
 - Розуміння та підтримки з боку університету, повага до потреб здобувачів (2 особи).

- 5) Інші зауваження (7,5 % респондентів/-ок) стосувались такого: можливості сплати банківською карткою в їдальні, зробити аудиторії більшими, надавати інформацію про наявні в університеті гуртки та *«бути готовими до екстрених ситуацій під час навчання»*

Деякі висловлення здобувачів складно було категоризувати, тому наводимо цитати з них:

«...Надати студентам конкретне поняття: хто вони і ким будуть, де зможуть працювати...»

«...Гарантувати або хоча б допомагати студентам у працевлаштуванні. Бо після університету більша частина випускників, як покинуті кошенята, які не розуміють, що їм робити та куди влаштовуватись – як наслідок, частина студентів працюють не за фахом, у сфері послуг тощо. Також, втрачаються практичні навички та знання в період «простою» між випуском з університету та працевлаштуванням за фахом»

«Потрібно більше зусиль прикладати до навчання самими студентами»

Здобувачам освіти був запропонований також перелік різних процедур, порядків та діяльності університету з проханням позначити, з чим саме вони обізнані (див. рис. 8). Респонденти/-ки продемонстрували високий рівень обізнаності, особливо з порядком і умовами вибору студентами вибіркового дисциплін (про нього знають 96,9 % опитаних), з порядком перескладання заліків та іспитів (82,7 %), із Кодексом академічної доброчесності ХНМУ (78,6 %), а також із тим, що робить університет для гарантування безпеки студентів, сприяння їхньому здоров'ю (76,5 %). Найменше здобувачі обізнані з порядком оскарження результатів заліків, іспитів (60,2 %) та інформацією про програми міжнародної академічної мобільності (57,1 %).



Рис. 8. Ознайомленість з порядками, процедурами, діяльністю університету (%)

Подібне запитання стосувалося і задоволеності студентства порядками, процедурами, підтримкою, забезпеченістю університету (див. рис. 9). Найбільше респондентки/-ти задоволені рівнем консультативної підтримки з боку деканату (75,5 %), рівнем безпеки перебування в університеті (73,5 %), можливістю користуватися доступом до міжнародних інформаційних ресурсів (73,5 %), порядком перескладання заліків, іспитів (73,5 %), а найменше – рівнем соціальної підтримки (проживання, харчування, стипендії, соціальна допомога та ін.) (52 %) і ефективністю роботи психологічної служби університету (49 %), хоча ці дані не обов'язково свідчать про незадовільну роботу відповідних служб.



Рис. 9. Задоволеність підтримкою, порядками, процедурами, забезпеченістю університету (%)

Окремий блок анкети був присвячений ряду надзвичайних ситуацій, які можуть виникати під час навчання. Свідками таких ситуацій була незначна кількість опитаних. Так, 11,2 % опитаних під час навчання були свідками ситуації порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, 14,3 % — порушення академічної доброчесності викладачами, 16,3 % були свідками корупції, 16,3 % — свідками дискримінації (за ознакою віку, статі, кольору шкіри, національністю, релігійної приналежності, мови, місця проживання тощо), 7,1 % — сексуального домагання.

Запитання щодо виникнення будь-якого особистого конфлікту інтересів під час навчання отримало переважно негативну відповідь: 78,5 % опитаних обрали варіант відповіді «Ні», ще 13,3 % не змогли відповісти на запитання. 8,2 % респондентів/-ок відповіли на запитання ствердно та мали

можливість прокоментувати, у чому полягав конфлікт. Аналіз відповідей засвідчив відсутність опису конкретних випадків конфлікту інтересів, тільки три здобувача/-ки вказали на такі складнощі: *«У несприйманні моєї професії як дійсної»*, *«конфлікт міг би бути, але я не продовжила дискусію із викладачем»*, *«я хочу одні вибіркові дисципліни, а решта групи - інші»*.

Останній блок анкети був присвячений оцінці результативності навчання за обраною освітньою програмою. Одне з питань стосувалося того, наскільки університету вдалося під час навчання розвинути або покращити м'які навички здобувачів освіти (див. рис. 10).

Згідно розподілу відповідей, університет найкраще розвиває відповідальність за власні дії (64,3 % опитаних), комунікабельність (60,2 %), вміння самостійно приймати рішення (59,2 %), тоді як розвитку таких навичок, як «вміння вести за собою» (25,5 %), «навички співпереживання» (22,4 %) та «активну життєву позицію студентства» (27,6 %) університет має приділити більше уваги.

Близько двох третин опитаних (64,3 %) задоволені тими компетентностями, що в них розвинув університет (незадоволеними виявилися лише 7,1 % респондентів/-ок, а варіант відповіді «Складно сказати» обрали 28,6 % здобувачів, які взяли участь у дослідженні).



Рис. 10. М'які навички, які університету вдалося розвинути у здобувачів під час навчання (%)

Наостанок було поставлене таке запитання: «На Вашу думку, якою мірою навчання за цією освітньої програмою вплине на Вашу подальшу кар'єрну траєкторію?» (див. рис. 11). Студентські «оцінки» є позитивними: майже три чверті опитаних (73,5 %) вважають, що освітня програма матиме вирішальний вплив чи стане доволі впливовою.

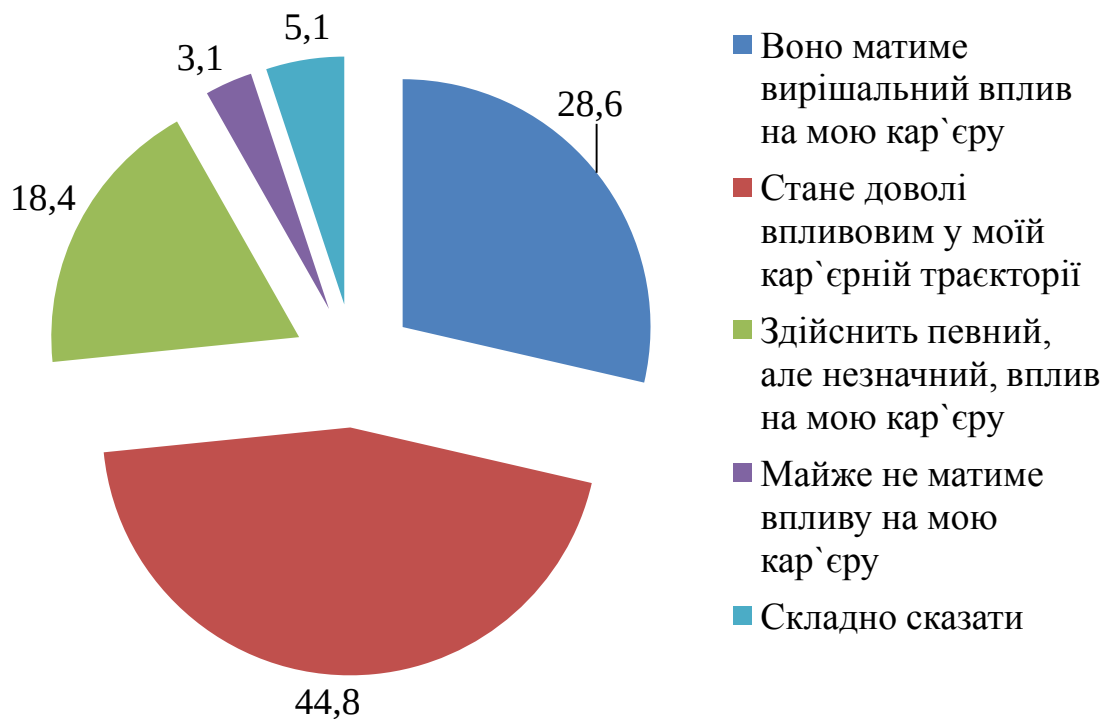


Рис. 11. Вплив навчання за освітньою програмою на подальшу кар'єрну траєкторію (%)

Натомість тих, хто вважає, що освітня програма майже не матиме впливу на її / його подальшу кар'єру, було тільки 3,1 %.

Аналітичний звіт виконала:

Соціолог психологічної
служби ННІ ЯО

Дзюба О.М.